

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

LI. SZAKÜLÉS.

1873. október 15-ikén a m. tud. Akademia heti üléstermében.

Elnök: Balogh Kálmán.

(I.) B. E ö t v ö s L o r á n d: „Az égi testek látszólagos alakjáról.“ — A légkör sugártörése (atmosphärische Refraktion) következtében, úgymond előadó, a gömbalakú égitestek látszólagos kerületei a körtől elütőknek látszanak. Ez okvetetlen következménye azon ismeretünknek, miszerint a légkörünkbe eső fénysugarak az észlelőig jutva, annál inkább töretnek meg, mennél inkább hajlanak a horizont felé. A látszólagos kerületnek ezen eltérése a kör alakjától csak a Napnál és Holdnál, s ezeknél is csak a horizonthoz közel helyzetekben, tehát fölkelés és lenyugvás alkalmával észlelhető. Ez esetekben a látszólagos alak már első pillantásra kerüléknek tűnik fel, s Fröhlich Izidor, egyetemi harmadéves bölcsész-hallgató, kimutatta, hogy annak a légköri sugártörés

elméletének alapján csakugyan kerüléknek kell lennie. Előadó ismerteti Fröhlich Izidornak e kérdésre vonatkozó dolgozatát, melynek fentemlített eredménye természetesen csak azon esetekben helyes, melyekre maga a sugártörés elmélete kiterjed, tehát csak akkor, ha az illető égi test emelkedése a horizont felett 5 foknál nem kisebb.

(II.) K ö n i g G y u l a előterjesztését: „Adatok a személyes észleleti hibák elméletéhez“ kivonatossan a jelen füzetben közöljük.

(III.) S z i l y K á l m á n bejelentett előterjesztése: „A Gramme-féle villanyáram gépről“ az előhaladt idő következtében ezúttal elmaradt. (A tárgy különben feldolgoztatott a novemberi füzet első cikkében. L. a 417—432 l.)

LII. SZAKÜLÉS.

1873. november 19-ikén. A m. tud. Akademia heti üléstermében.

Elnök: Than Károly.

(I.) B a l o g h K á l m á n: „A chrotonchloralhydrat hatásáról az állati szervezetre.“ — Értekező a chrotonchloralhydrat (vagy helyesebben: tetracylchloralhydrat) általános ismertetése után előadta kísérleteit, melyek azt mutatták, hogy a nevezett anyag álmoságot idéz ugyan elő, de a fejben érzéstelenséget nem okoz, sőt ellenkezőleg a háromszatú ideg elterjedésének megfelelően — a test többi részeihez hasonlóan — az érzékenység fokozottabb. Ezen kívül azt találta, hogy az aethylenchlorid, melynek hatása a dichlorallylennel egyezőnek mondatik, a chrotonchloralhydrattól különbözőleg hat, minélfogva nem oszthatja Liebreich O. nézeteit, mintha a chrotonchloralhydrat az által hatna, hogy a szervezetben káliumformiáttá és allylendichloridá bomlik szét. Kísérletei nyomán, melyeket a chloroformmal és a chloralhydráttal tett, végül azon eredményre jutott, hogy az utóbbi vegyületre vonatkozó azon nézet, mintha a szervezetben káliumformiáttá és chloroformmá bomlása által hatna, szintén teljesen tarthatatlan.

(II.) D r. H o r v á t h G é z a előterjesztése: „A rovarvilág szerepe a növények megtermékenyítésében“ a jelen füzet második cikkét képezi.

(III.) D r. H ö g y e s E n d r e rövid közléseket tesz azon kisebb vizsgálatokról, melyeket a k. m. tud. egyetem gyógyszer-tani dolgozójában közelebb végezett. E közlemények egyike a Hüter-féle tüneményről szól a tüdői vérkeringésben, másika pedig néhány gáznemű test hatását tartalmassá a tüdőbeli keringésre.

I. H ü t e r tapasztalta — mit ugyan már W a g n e r a Salamandra tüdejére nézve leirt — hogy a békatüdő hajszáledényeiben keringő vér egyes vörös vérsejtei azon szigetormokon, melyek az egyes hajszáledény-fonadékok között vannak, fennakadnak, és rövidebb vagy hosszabb ideig oda tapadva, a rohanó véráram nyomása következtében alakjukban rendkívül megváltoznak, míg közepük vékonyra kinyúlik, néha annyira, hogy 4-szerre, 5-szörre hosszabb lesz a a rendesnél, két végük mint két burkó lőbegek be a sziget két oldala mellett el-

suhanó áramba. Hüter a vörös vérsejteknek e tömeges fennakadását oly békatüdőkön észlelte, melyekben mesterséges emboliát idézett elő. Előadó ismételte e kísérleteket, és részéről megállapíthatja a leirt észlelet helyességét. E kísérletezése közben azonban azt tapasztalta, hogy akkor is tömegesen történik e sejt-fennakadás, ha egészen ép a békatüdő, csakhogy a mesterséges légző készülékkel (melyet előadó a nyári szakülések egyikén megismertetett) fel van fűjva, még pedig annál tömegesebben, minél erősebb a befűvás. Előadó e körülményt élettani szempontból fontosnak tartja annyiban, a mennyiben belátást nyújt azon finomabb mechanikai folyamatokra, melyek a tüdői vérkeringésben a *belégszés* alatt mennek végbe. Belégszésnél ugyanis éppen úgy kitágul a tüdő, mint e mesterséges felfűjásnál, a vörös vérsejtek kétségen kívül szintúgy tömegesen fennakadnak, mint a békatüdőben. Hogy e tömeges fennaka-

dásnak nem más az élettani célja mint az, hogy az egy es vörös vérsejtek tovább érintkezhessenek a tüdőbe beszívott léggel, magától érthető, minek következtében aztán elég idejük marad, hogy szénsavuktól megszabaduljanak, és a kellő mennyiségű *oxygént* fölvegyék.

2. Előadó vizsgálatokat tett továbbá az *ammoniak*-, *széndég*-, *kénhydrogén*- és *oxygén* gázok hatására nézve a tüdőbeli keringésre. Az *ammoniak* a befűvás után rögtön *parásokat* (stasis) okoz a hajszáledényekben, mit azonban kezdetben mesterséges légzéssel el lehet oszlatni. A *széndég cseresnyepiros* színűvé teszi a tüdőt, mely azonban mesterséges légzésre ismét elmúlik. A *kénhydrogén*-nél jellegző az, hogy a befűvás után a nagyobb edényeket környező hajszáledényekben annyira meggyűlnek a fehér vérsejtek, hogy számuk csaknem egyenlő a vörösekével. Az *oxygén* pedig a befűvás után gyorsítja a circulatiót.

VÉGE AZ V-ik KÖTETNEK.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.